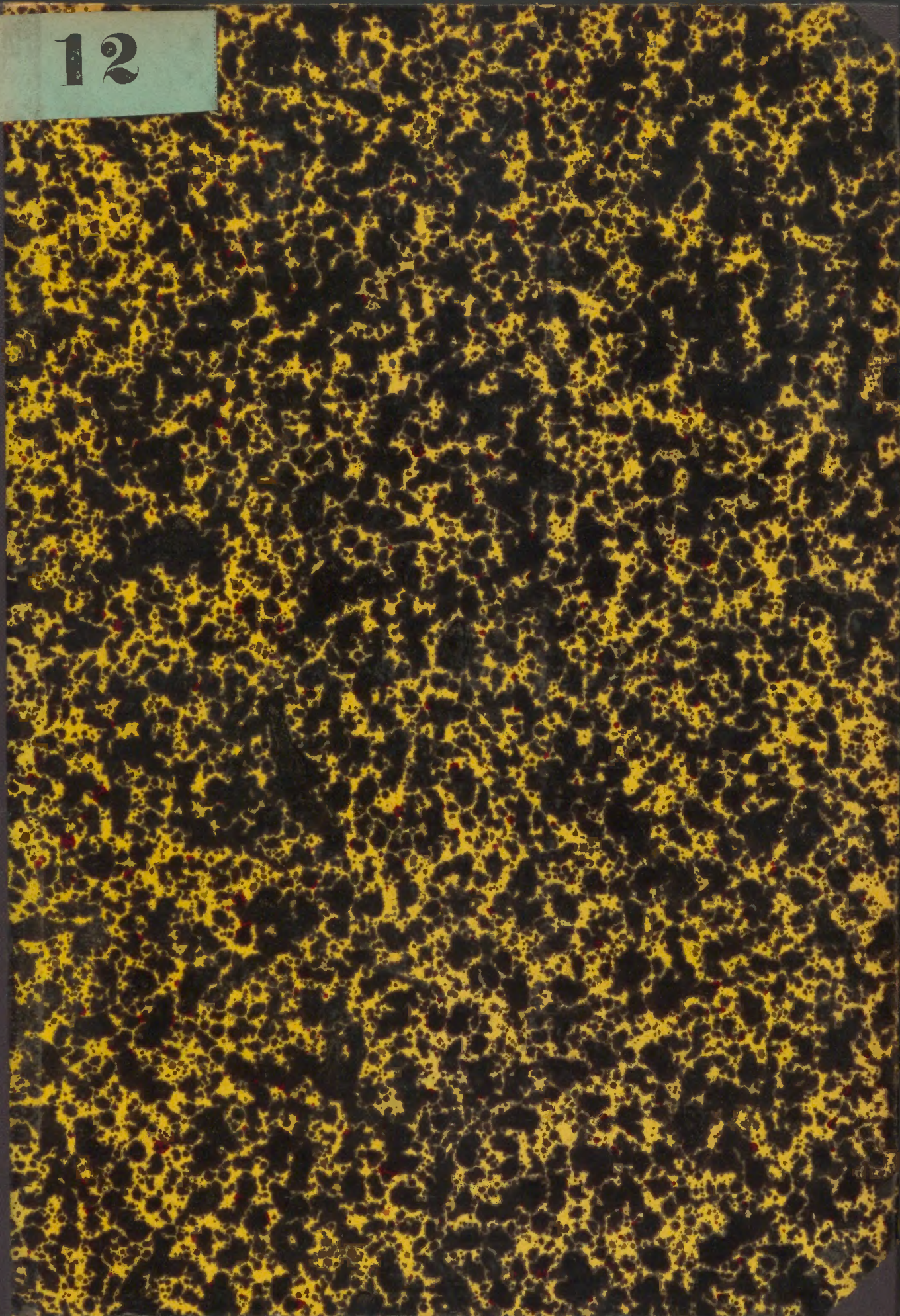
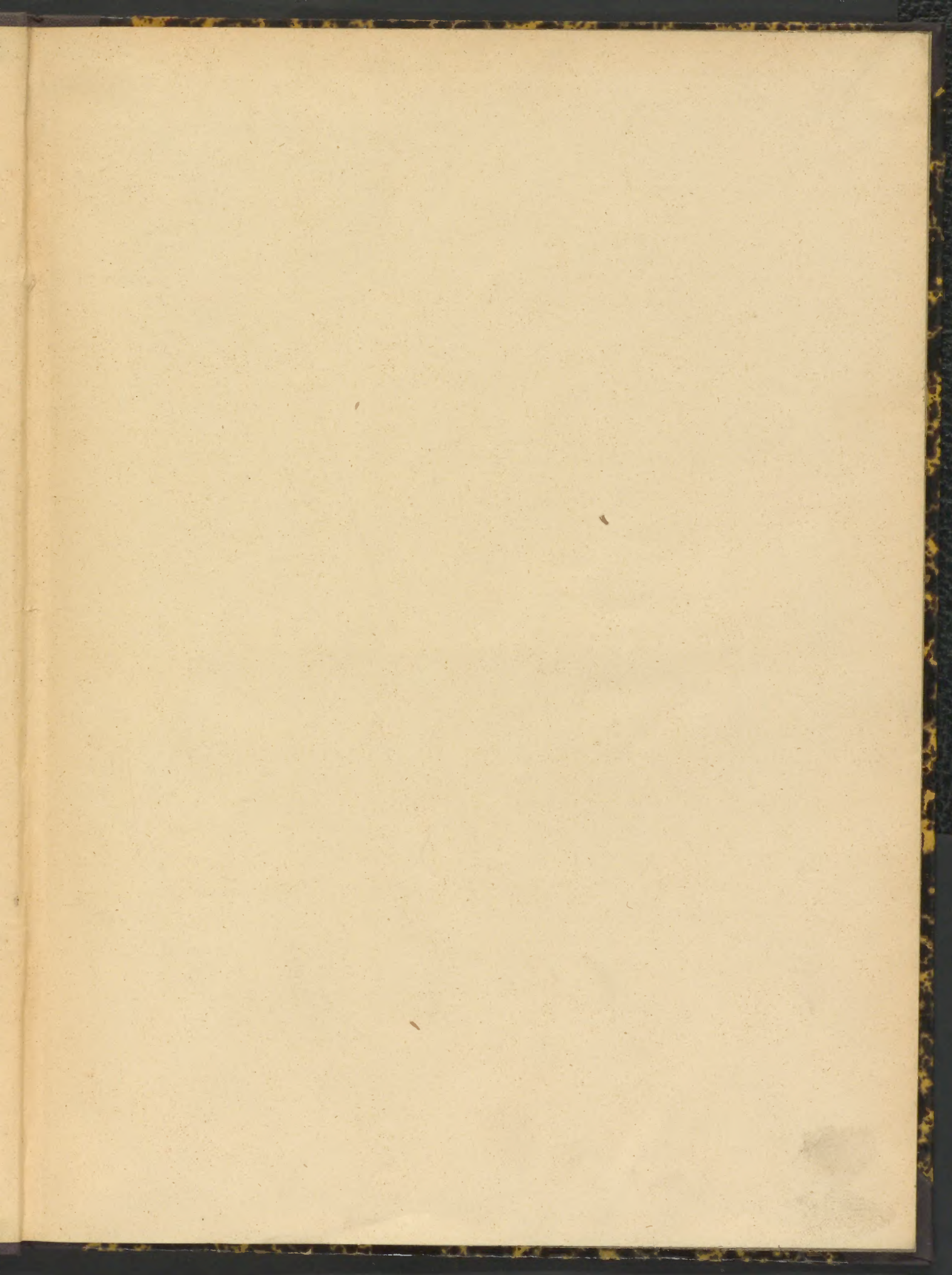

12

m, 12.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

IN THE DEPARTMENT OF THE HISTORY

OF THE UNITED STATES

OF THE

REPUBLIC OF THE UNITED STATES

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

IN THE DEPARTMENT OF THE HISTORY

OF THE UNITED STATES

OF THE

REPUBLIC OF THE UNITED STATES

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

IN THE DEPARTMENT OF THE HISTORY

OF THE UNITED STATES

OF THE

REPUBLIC OF THE UNITED STATES

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

IN THE DEPARTMENT OF THE HISTORY

OF THE UNITED STATES

OF THE

REPUBLIC OF THE UNITED STATES

ԱՏԼԻՅԷ ՎԷ ՄԷԶԱՅԻՊ ՆԷԶԱՐԷԹԻ ՃԷԼԻԼԵՍԻՆՏԵՆ

21 ՇԱՊԱՆ 305 ՎԷ 20 ՆԻՍԱՆ 304 ԹԱՐԻԽԼԷ

ԷՐՄԵՆԻ ԳԱԹՕԼԻՔ ԲԱԹՐԻՔԼԻԿՈՍՆԷ

ՇԵՐԵՖՎԱՐԻՏ ՕԼԱՆ

ԹԵԶՔԻՐԷՅԻ ԱԼԻՅԵՆԻՆ ՍՈՒՐԷԹԻ ՏԻՐ

ՐԻԼԹԱԵԹԼՈՒ ԷՔԷՆՈՒՄ ՀԱՂՐԵԹԷՐԻ,

Պիր միւտտէթտէն պէրի ճէօմնաթըն պիր ֆըրգասը իլէ Բաթ-
րիգխանէ արասընտա տէվամ իտէն իթիլաֆըն՝ պու քէրրէ հալլ
ու թէսվիյէսինէ տայիր մէվատտը էսասիւնէյի հալի վարիտ օլան
9 Նիսան 304 թարիխի թագրիրի վալէալէրի ախզ վէ միւթալաա
գըլընմըշ, վէ մէվատտը էսասիւնէյի մէզքիւրէ Բաթրիքլիք Պէրաթը
Ալիսի ահքեամը ճէլիլէսինէ մուվաֆըզ վէ շանանը գապուլ կէօ-
րիւնէրէք, պու պապտէ թարաֆէյնճէ մասրուֆ օլան մէսայիի
իթիլաֆքեարի մուճիպի մէֆնունիյէթ պուլուլնմուշ օլտուղունտան,
քէյֆիյէթ Պապը Ալիյէ, վէ օրատան տախի մէճլիսի խասսը վիւ-
քէլա գարարը իլէ աթէպէյի սիւրէյեա մէրթէպէյի Հաղրէթի Խի-
լաֆէթքէնահիյէ արզ վէ իսթիյզան օլունուպ, պէր վէճհի իսթիյ-
զան Զաթը վալէալէրի իլէ պիլուլմուլ միւթէպէրանը ճէօմնաթա
պէեանը մահզուզիյէթ իտիլմէսի, պա Պուլրուլտույի Սամի թէպլիզ
պուլրուլան իրատէյի Սէնիյէյի Հաղրէթի Բատիշահի միւգթէզայի
միւնիֆինտէն պուլունմաղլէ, թէպշիր վէ պէեանընա իպթիտար
գըլընտը էֆէնտիմ:

Նազըր Ասլիսե ՎԷ ՄԷԶԱՅԻՊ

ՔԵՎՏԵԹ

ԱՏԼԻՅԷ ՎԷ ՄԷԶԱՅԻՊ ՆԷԶԱՐԵԹԻ ՃԵԼԻԼԵՍԻՆԷ

9 ՆԻՈՒՆ 304 ԹԱՐԻԻԼԷ ԵԱԶԸԼԱՆ

ԹԱԳՐԻՐ ՍՈՒՐԵԹԻ ՏԻՐ

ՏԵՎԼԵԹԼՈՒ ԷՓԷՆՈՒՄ ՀԱԳՐԵԹԼԵՐԻ ,

Պունտան եվվէլքի մարուզաթը աճիզանէմոտէ պէտան օլունտու-
ղու իւզրէ , ճէօմաաթ պէյնինտէ թէքէվվիւն իթմիշ օլան թէֆրի-
գանըն տէֆը էսպապը եօլունտա մասրուֆ օլան մէսայիլի աճիզա-
նէմին , վէ պու պապտէ մուխալիֆ օլան թարաֆ միւթէպէրանը իլէ
վուգու պուլան միւզաքէրաթըն սէմէրէսի օլարագ , թարաֆէյն
պէյնինտէ , Բաթրիգլիք Պէրաթը Ալիսինտէ միւնտէրիճ ահքեամ
վէ շէրայիթէ թէվֆիգէն , պու տէֆա սուրէթի գաթիյէտէ իթի-
լաֆ վէ մուվաֆագաթը էֆքիար հասըլ օլմուշ օլմասը իլէ , իշպու
իթիլաֆըն միւպթէնի օլտուղու էսասլարըն պէր վէճհի զիյը արզ
վէ պէտանընա իպթիտար գըլընըր : Շէօյլէ քի , Բաթրիգլիք իտա-
րէսինտէն մագսատ , էրմէնի Գաթօլիք ճէօմաաթընըն ըուհանի վէ
տիւնեէվի իհթիյաճաթը տախիլիյէսինին հուգուգը Սալթանաթը
Սէնիյէ վէ թարաֆը տէվլէթտէն մին էլգատիմ իհսան պույրուլմուշ
օլան մուաֆիյաթ տայիրէսինտէ , վէ էրմէնի Գաթօլիք քիլիսէսինին
ազայիտի իլէ ուսուլ վէ ատաթը գատիմէսինէ թէվֆիգէն գայ-
ըլմասընտան իպարէթ օլուպ , էրմէնի Գաթօլիք ճէօմաաթընըն պա
Պէրաթը Ալի ըէյիսի օլան Տէրսաատէթ Բաթրիգլի վէ Կիլիկիա Կա-
թողիկոսու թէպապի տէվլէթի Ալիյէտէն , վէ Բաթրիգլիկէ մէն-
սուպ էրմէնի Գաթօլիք բիսգոպոսանընտան օլմագ իւզրէ , միւթէ-
պէրան վէ ըուհպան ճէմիյէթի թարաֆընտան պիլ իթթիֆագ , էսա-
միսի Սինօգ եանի Բիսգոպոսան հէյէթինէ իրաէ վէ պէտան օլու-
նաճագ պէշ զաթ միւնանընտան հէյէթի մէզքիւրէճէ խարիճտէն
պիր կէօնա միւտախէլէ վուգու պուլմագսըզըն ինթիսապ օլունա-
րագ , պա մահգէր Պապը Ալիյէ արզ վէ ինհա իլէ Բաթրիգլիք Պէ-
րաթը Ալիսինին իսթիտա գըլընմասը . վէ գալանիյնի տէվլէթ վէ
ուսուլը քիլիսէ իսլաֆընտա հարէքէթտէն տօլաեը ալէյհինէ հիւքմ

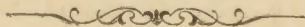
ԹէրէթԹիւայ իթմիշ օլան վէ եախօտ Թահթը մուհաբէմէտէ պու-
լունան զէվաթըն Բաթրիդլիկէ ինթիխապ օլունամամասը . վէ Բաթ-
րիդին քէյֆիյէթը ինթիխապը Բաբա հաղրէթլէրինէ տախի իշար
օլունուպ , Թասսուդի բուհանիսի վէ Բաթրիդ ին Բադրուս շէրէֆինէ
նայիլիյէթի իթիմաս օլունմասը . վէ սուրէթի մաարուզէտէ ինթի-
խապ օլունան Բաթրիդ , տէրհալ քիւրսիսինէ գուուտ իլէ ըհսմը
Թադտիսի իծրա օլունարադ , Շարգ Բաթրիդլիկի հայսիյէթի իլէ
մին էլգատիմ քիւրսիսինէ այիտ օլան քեաֆֆէյի հուգուգ վէ իմ-
թիյազաթը հայիլ՝ վէ քեամիլէն իսթիմալէ միւգթէտիր օլուպ ,
ֆադաթ ճանիսը Պապը Ալիտէն էմիր Ալիսի շէրէֆսուտուր պույ-
րուլնարդճա , ըէյիսը ճէօմաաթ սըֆաթը իլէ ումուրը ըհսմիյէ
բույէթինէ աւապշէրէթ իյլէեէմէմէսի . վէ Թաշրա մէրխասալարընա
կէլինճէ , մէրխասալըդ մէէմուրիյէթի միւնհալ օլան մահալ բուհ-
պան վէ ալամը Թարաֆընտան իւշ բահիւշ ինթիխապ իլէ , իսմլէրի
Բաթրիդիանէյէ պիլտիբիլէրէք , էկէր մէրխասա Թայեհն օլունա-
ճադ զաթ՝ բիսդոպուս օլաճադ իսէ , Սինօդ հէյէթի իլէ պէրապէշ
սուրէթի միւսթադիլէտէ Թադտիս օլունմադ իւզրէ իլլէրինտէն
պիրինին Պապը Ալիյէ արդ վէ ինհա գըլընմասը . վէ Թէպաայի տէվ-
լէթի Ալիյէտէն օլմահան , վէ Բաթրիդ հադգընտա պալէատէ
մուպեէն շէրայիթը սայիլէյի հայիլ պուլունմահան բուհպան՝
Թաշրա մէրխասալըլընա Թայեին օլունամահաճադը կիպի , մէրխա-
սալարտան պիրինին գաւանիյնի տէվլէթ խիլաֆընտա վէ սայիր
կէօնա աղըր իադսիրաթը , վէ եախօտ Թաաթիլի մէէմուրիյէթինի
միւսթէլլիմ սայիր հալ վէ հարաքէթի վուգուլինտէ , քէյֆիյէթ
Բուհանի վէ եա Խտարէ մէճլիսինտէ պատէթ Թէտդիդ , իճապընըն
Բաթրիդ մարիֆէթի իլէ իծրա օլունմասը . վէ էմվալ վէ էմվաքը
միլիյէ տախի գաւանիյնի տէվլէթէ վէ ուսուլը գատիմէսինէ Թէվ-
ֆիդէն իտարէ օլունուպ , ումում ճէօմաաթըն իանէսի իլէ վիւճու-
տէ կէլմիշ վէ եախօտ էֆլատը ճէօմաաթ Թարաֆընտան Թէպէր-
րիւքէն ճէօմաաթա վէ եախօտ Բաթրիքիկէ իհտա օլունմուշ օլան
պիլճիւմլէ էմվալ վէ էմվաք՝ իտարէսի միւնֆէրիտէն պիր շախսա
իհալէ գըլընմըշ օլսա պիլէ , էմվալը ճէօմաաթտան մաստուտ օլա-
ճադընտան , էրպապը իապրաթըն նիյէթ վէ մագսէտի խիլաֆընտա
հարաքէթ օլունմամադ շարթընըն Թահթը Թէֆթիշ վէ Թէէմինտէ
պուլունտուրուլմասը . վէլհասըլ շայէտ ուսուլ վէ գաւայիտի մէշ-
բուհէնին իսլալընը միւսթէլլիմ պիր հալ վէ հարաքէթ վուգու

պուլաճադ օլուր իսէ, իպթիտա Բաթրիգէ միւրաճաաթ օլունուպ,
Բաթրիգ մարիֆէթի իլէ հալլի մէսէլէ օլունամատըղը սուրէթտէ,
Սինօդ հէյեթի Բաթրիգ թարաֆընտան իճթիմա իթտիրիլէրէք,
մէսէլէնին մահիյէթ վէ հադիգաթընա տայիր վերէճէկի իլամ իւ-
ղէրինէ, Մէճլիսը իտարէ թարաֆընտան ինտէլ իճապ ուսուլ վէ
գավայիտի մէղլիւրէնին մուհաֆազասը իչլին լազըմկէլէն թէ-
շէպպիւսաթա իպթիտար օլունմասը խուսուսլարը պիլ իթթիհատ
գարարլաշտըրըմըշ օլտուղունտան, պու սուրէթլէ, պունճա սէ-
նէլէրտէն պէրու պէյնէլ ճէօմաաթ տէվլամ իթմէքտէ օլան իի-
թիլաֆ՝ սայէյի մէրահիմվայէյի Հաղրէթը Բատիշահիտէ օրթատան
գալգամըշ օլտուղունուն արղ վէ պէեանընա իպթիտար գըրընտը,
օլ պապտէ:

Մ հօհր

(ԷՐՄԵՆԻ ԳԱԹՕԼԻԲ ՈԱԹՐԻԿԻ ՎԷ ԿԻԼԻԿԻԱ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ)

ՈՏԵՓԱՆ ՊԵՏՐՈՍ ԱԶԱՐԵԱՆ

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...

...

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

103006 266

ԷՐՄԷՆԻ ԳԱԹՈԼԻՔ ՃԵՕՄԱԱԹԸ

ՆԻԶԱՄՆԱՄԷՍԻ

ԼԱՅԻՀԱՍԸ ՏԸՐ

ԾՐԱԳԻՐ

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՀԱՅՈՑ

ԷՐՄԵՆԻ ԳԱԹՕԼԻՔ ԶԵՏՄԱԱԹԸ ՆԻԶԱՄՆԱՄԷՍԻ ԼԱՅԻՆԱՍԸ ՏԸՐ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ԳԱՎԱԽՑԻ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷ

Պիրինճի մատու. — Սալթանաթը Սէնիյէթ թէպաասընտան օլան էրմէնի Գաթօլիքէրինին պիր իտարէյի մախսուսէյի տախիլլիյէլէրի օլուպ, իշպու իտարէ, Բաթրիգլիք Պէրաթը Ալիսինտէ միւնտէրիճ ուսուլ վէ ահքեամ իւզէրինէ միւսէսէս տիր:

Մատու. 2. — Բաթրիգլիք վէ Կաթողիկոսուլուք իտարէսինտէն մագ-սատ, էրմէնի Գաթօլիք ճէօմաաթընըն բուհանի վէ տախիլի ինթիեաճա-թընըն՝ հուգուգը Սէնիյէ վէ թարաֆը տէվլէթտէն մին էլգատիմ իհսան պույրուլմուշ օլան մուաֆիեաթ տայիրէսինտէ, վէ էրմէնի Գաթօլիք Քի-լիսէսինին ագայիտի իլէ հուգուգ վէ իմթիեազաթ վէ աուաթը գատիմէսինէ թէվֆիգէն գայրըլմասընտան իպարէթ տիր:

Մատու. 3. — Էմլաքը միլլիէ, գաւանիյնի տէվլէթի Ալիյէէթ թէվ-ֆիգէն իտարէ օլունուր:

Մատու. 4. — Ումում ճէօմաաթըն իեանէսլլէ վիւճուտէ կէլ-միշ, վէ եախսու էֆրատը ճէօմաաթ թարաֆընտան թէպէրրիւքէն ճէօ-մաաթա վէ եա Բաթրիգլիկէ իհտալ օլունմուշ օլան պիր ճիւմլէ էմլաք վէ էմվալ իտարէսի միւնթէրիտէն պիր շախսա իհալէ գըլընմըշ օլսա պիլէ, էմվալը ճէօմաաթտան մաատուտ տուր:

Մատու. 5. — Էրպապը խայրաթ թարաֆընտան եաբըլան էպնիյէ վէ վուգու պուլան հէր նէվի հիպէ վէ վասիյէթ վէ իեանէ, աահապընըն նիյէթ վէ մագսատը վէ շէրայիթի մէվգուսը խիլաֆընտա իսթիմալ օլու-նամազ:

ԾՐԱԳԻՐ

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱԹՈՂԻԿԷ ՀԱՅՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍԿԶԲՈՒՆՔ

Յօդւած 1. — Օսմանեան հպատակ Կաթողիկէ Հայք, ներքին սեպհական վարչութիւն մը ունին, որ հիմնեալ է Պատրիարքական Հրամանագրոյն պարունակած սկզբանց և տրամադրութեանց վրայ :

Յօդ. 2. — Կաթողիկոս-Պատրիարքի վարչութեան նպատակն է Հայ Կաթողիկէ ժողովրդեան հոգեւոր և աշխարհային պիտոյքն հոգալ, Կայսերական Տէրութեան իրաւանց և ի հնուց շնորհեալ արտօնութեանց սահմանին մէջ և ըստ Հայաստանեայց Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ դաւանութեան և նորին վաղեմի իրաւանց արտօնութեանց և աւանդութեանց :

Յօդ. 3. — Ազգային ստացուածք կը տնօրինին ըստ Օսմանեան Տէրութեան օրինաց :

Յօդ. 4. — Ամեն տեսակ կալուածք և ստացուածք՝ որք ընդհանուր ժողովրդեան հանգանակութեամբ գոյացած են, կամ ազգային բարերարաց կողմանէ ժողովրդեան կամ Պատրիարքութեան շնորհուած են, հասարակութեան ստացուածքն են, թէեւ անոնց տնօրինութիւնը առանձին անձի մը յանձնուած ըլլայ :

Յօդ. 5. — Բարերար անհատից կողմանէ կառուցեալ շինութիւնք ինչպէս և ամեն տեսակ տուչութիւն, կտակ և նուէր՝ բարերարին դիտման, նպատակին և դրած պայմանաց հակառակ չեն կրնար գործածուիլ :

Մատուտ 6. — Կէրէք ճէօմաաթճա իեանէյի ումուժիյէ, վէ Կէրէք հէր հանկը սընըֆտան օլուր իսէ օլուն, էֆրատտան պիրինին իեանէսի իլէ վիւճուտէ կէթիրիլէն Քիլիսէ վէ Գապրիսթան վէ իսսթախանէ վէ հէր նէվի մէթէպ վէ վասիյյէթլէր վէ սայիր պու միսիլիւ ճէօմաաթըն մէնֆաաթը ումուժիյյէսինէ թէալիւգիւ օլան մէվատտ, ճէօմաաթըն թէֆթիլինէ թապի օլուպ, իշպու թէֆթիլ սէլահիյյէթի՝ նիզամնամէճէ թէշիւլ օլունան հէյթլէր վասէթասը իլէ, մատտէյի սապըգա ահքեամը վէ զիքը օլունան հէյթլէրտէն հէր պիրինին մէմուրիյէթ վէ վէզայիֆի տայիրէսինտէ իճրա օլունուր:

ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՎԷ ԲԱԹՐԻԳ ՀԱԳԳԸՆՏԱ ՏԸՐ

Մատուտ 7. — Էրմէնի Գաթօլիք՝ Բաթրիգի վէ Կիլիկիա Կաթողիկոսու իգամէթկեանը Տէրսաատէթտէ թէգարրուր իթմիշ օլարագ, Էրմէնի Գաթօլիք ճէօմաաթընըն, վէ իտարէյի ըուհանիյէ վէ տախիլիյէսինին պա Պէրաթը Ալի ըէյիսի օլուպ, Տէվլէթ նէգտինտէ ճէօմաաթը մէգըիւրէ վէքեալէթինի հայիզ օլտուղու կիպի, Տէվլէթ վէ ճէօմաաթ պէյնինտէ վասէթաի ըէսմիյէ, վէ ճանիպը Տէվլէթտէն ճէօմաաթա վուգու պուլան էվամիր վէ վիւսաեանըն թէնֆիզի ահքեամընա մէմուր տուր:

Մատուտ 8. — Կ. Բաթրիգ՝ պիւճիւմէ ճէօմաաթ մէճլիսլէրինին պի հագգըն ըիյասէթինի հայիզ տիր:

Մատուտ 9. — Կ. Բաթրիգ, ումուրու ըուհանիյէյի՝ Սինոզ հէյթիլին վէ Մէճլիսի ըուհանինին, վէ ումուրու տախիլիյէյի՝ Իտարէ մէճլիսի եախօտ Ճէմիյէթի ումուժիյէնին ինզիմամը մուավէնէթի իլէ իտարէ իտէր:

Մատուտ 10. — Բաթրիգիլին քեաֆֆէյի մուհարրէրաթը ըէսմիյէսի, նէվի վէ իգթիզասընա կէօրէ, Բուհանի վէ եա Իտարէ մէճլիսինտէ սուրէթի մախսուսէտէ գայտ օլունուպ, իշպու մէճլիսլէրտէն հէր պիրինին մէսուլիյէթի թահթընտա մուհաֆազա օլունուր:

Մատուտ 11. — Կաթողիկոս վէ Բաթրիգ՝ Տէվլէթի Ալիեթ թէպաաւսընտան վէ Պատրիարքըրգ Քիւրսիւսինէ մէնսուպ Էրֆէնի Գաթօլիք ըուհպանընտան օլմագ իւղրէ պէր վէճիլիյի ինթիսապ օլունուր:

Յօդ. 6. — Թէ՛ ժողովրդեան ընդհանուր հանգանութեամբ և թէ՛ ո՛ր և իցէ դասու պատկանող անհատի մը ծախիւք գոյացած Եկեղեցի, Գերեզմանատուն, Հիւանդանոց և ամեն կարգի դպրոց և կտակներ և այլ սոյնպիսի իրք՝ որ ժողովրդեան ընդհանուր շահուց կը դպչին, նոյն շահուց նկատմամբ ժողովրդեան քննութեան ենթակայ են, որ այս իրաւունքը կը գործածէ ըստ կանոնադրութեան կարգեալ ժողովներու միջոցաւ նախընթաց յօդուածին տրամադրութեանց և իւրաքանչիւր ժողովոյ պաշտօնին և պարտաւորութեանց սահմանին մէջ:

ԳԼՈՒԽ Բ.

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ — ՊԱՏՐԻԱՐԺ

Յօդ. 7. — Կաթողիկոս—Պատրիարք Կիլիկիոյ՝ որոյ բնակատեղին ի Կ. Պոլիս հաստատուած է, Կաթողիկէ Հայ հասարակութեան հոգեւոր և աշխարհային վարչութեան գլուխն է Արքունի հրովարտակաւ, և զՀասարակութիւնը կը ներկայացնէ Տէրութեան քով, և է Պաշտօնական միջնորդ՝ ընդ մէջ Տէրութեան և Հասարակութեան, և գործադիր իշխանութիւն՝ ի Տէրութենէ առ Հասարակութիւնս տուեալ հրամանաց և հրահանգաց:

Յօդ. 8. — Կաթողիկոս—Պատրիարքը Դահերէց է յիրաւանց ամեն ազգային ժողովոյ:

Յօդ. 9. — Կաթողիկոս—Պատրիարքը կը տնօրինէ Եկեղեցական գործերն Սիւնհոդոսի և Եկեղեցական ժողովոյ, իսկ աշխարհային գործերը Վարչական կամ Ընդհանուր ժողովոյ գործակցութեամբ:

Յօդ. 10. — Պատրիարքի ամեն պաշտօնական գրութիւնք, ըստ բնութեան նիւթոյն՝ Եկեղեցական կամ Վարչութեան ժողովոյն կողմանէ յատկապէս պիտի արձանագրուին, և պիտի պահուին իւրաքանչիւր ժողովոյ հսկողութեան և պատասխանատուութեան ներքեւ:

Յօդ. 11. — Կաթողիկոս—Պատրիարքն իրենտրուի Օսմանեան Պետութեան հպատակ՝ Պատրիարքական Աթոռոյն պատկանող Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցականաց մէջէն հետեւեալ եղանակաւ:

Բաթրիգլիք մէմուրիյէթի միւնհալ օլտուգտա, Գայմագամ (Տեղապահ) ինթիխապընա գատար Բաթրիգ վէքիլի (Պատրիարքական զոյսանորդ) միսիլիւ, մէմուրիյէթին տէվամ իտէճէք օլան Կաթողիկոս մուավինի բիսգոպոս (Աթոռախալ) Թարաֆընտան քէյֆիյէթ վէքիլի միւմաիլէյի վասէթասը իլէ Պասը Ալիեէ արդօլունուր: Վէ քիւրսիյէ մէնսուպ բիսգոպոսլար Սինոդ թէչքիլի գըմնընտա, Մուավին Թարաֆընտան տէրհալ տավէթ օլունարագ, էքսէրիյէթի մութլագա իւզէրէ թէճէմիւ իթտիքլէրի հալտէ, տիկէրլէրին Վիրուտինէ ինթիգար օլունմաեարագ, ձէմիյէթի ումումիյէ իլէ Մէճլիսի բուհանի տախի էինէ միւմաիլէյի ճանիպինտէն տավէթ օլունուպ, Կ. Բաթրիգ Գայմագամը մէվատտը աթիյէտէ Կ. Բաթրիգ ինթիխապընա տայիր միւնտէրիճ օլան սուրէթ վէ շէրայիթէ թէվֆիգէն ինթիխապ գըլընըպ, Սինոդ վէ Իտարէ մէճլիպէրի մագպաթասը իլէ Պասը Ալիեէ արդ ու ինհա օլունուր:

Գայմագամ՝ Կ. Բաթրիգ ինթիխապընա գատար Բաթրիգլիլի իտարէ իտէր:

Մատտէ 12. — Գայմագամըն ինթիխապը իւզէրինէ Սինոդ մէճլիսի ուսուլէն թէմամիյէթի իւզրէ թէճէմիւ իտէր իթմէզ, Մէճլիսի բուհանի իլէ ձէմիյէթի ումումիյէ Գայմագամ Թարաֆընտան ճէմ իտիլէրէք, Կաթողիկոսլուգ քիւրսիսինէ մէնսուպ բիսգոպոսլարտան (1) իճթիմաի վահիտտէ պէշ զաթ ինթիխապ իլէ, էսամիսինի հալի Սինոդ մէճլիսինէ պիլր գըթա բուսուլա իթա իտէրլէր:

Մատտէ 13. — Ինթիխապ բուսուլասընըն թանգիմի իշին Մէճլիսի բուհանի վէ ձէմիյէթի ումումիյէ ազասընըն սիւլասանը մէվճուտ օլմագ վէ ազայի հազըրէ սիւլասանընըն տախի բէյի ինգիմամ իթմէք լազըմտըր:

Մատտէ 14. — Գավանիյնի Տէվլէթ վէ ուսուլու Բիլիսէ խիլաֆընտա հարաքեաթտան տօլաեը ալէյհինէ հիւքմ թէրէթթիւպ իթմիշ օլան, վէ եախօտ թահթը մուհաքէմէտէ պուլունան բուհպան՝ Կաթողիկոս վէ Բաթրիգ ինթիխապ օլունամագ:

Մատտէ 15. — Սինոդ մէճլիսի՝ գապիլի ինթիխապ օլմագ իւզրէ, էսամիսի քէնտիսինէ պիլտիլիլէն զէվաթտան պիլինի, իճթիմաի վահիտտէ սիւլասանը արա էքսէրիյէթի իլէ Կ. Բաթրիգլիկէ ինթիխապ իտէր:

Սինոդ հագգընտա խարիճտէն հէր նէ սուրէթ իլէ օլուր իսէ օլսուն, մատտի վէ մանէվի թագեիգաթ իճրասը շէտիտէն մէմուտ տուր:

(1) Կաթողիկոսլուգա ինթիխապ օլունապիլէճէք պէշ զաթ միլանընտա բիսգոպոս օլման ատի բուհպան տախի պուլունապիլիլի: Պալ մատտէնին գարարլաշտըրըմասը, պունտան պէյլէ իճթիմա իտէճէք Սինոդուն բէյինէ թաալիգ օլունմուշ տուր:

Ի պարապուժեան Աթոռոյ, Կաթողիկոսական Աթոռակալն՝ որ ինչպէս նաեւ Պատրիարքական Փոխանորդը, կը վարէ իր պաշտօնը մինչեւ ցընտրութիւն Կաթողիկոսական Տեղապահի, Պատրիարքական Փոխանորդի ձեռօք կը ծանուցանէ Բ. Դրան Աթոռոյ պարապուժիւնը: Կաթողիկոսական Աթոռակալն անմիջապէս ի Սիւնհոգոս կը գումարէ Աթոռոյ եպիսկոպոսները, և երբ ասոնց բացարձակ մեծամասնութիւնը ժողովի, առանց սպասելու Սիւնհոգոսի ամբողջական գումարման, կը հրաւիրէ եւս Ընդհանուր և Կրօնական ժողովները, և Տեղապահի ընտրութիւնը կը կատարուի, Կաթողիկոսի ընտրութեան համար հետեւեալ յօդուածներու մէջ նշանակուած ձեւին և պայմաններուն համեմատ: Տեղապահի ընտրութիւնը կը ծանուցուի Բ. Դրան՝ Սիւնհոգոսի և Վարչական ժողովոյ տեղեկագրովը:

Կ. Պատրիարքական Տեղապահը կը կառավարէ զՊատրիարքութիւն մինչեւ ցընտրութիւն Կ. Պատրիարքի:

Յօդ. 12. — Կ. Պատրիարքական Տեղապահը ընտրուելէ յետոյ՝ երբ Սիւնհոգոսի ամբողջութիւնը կանոնաւորապէս գոյանայ, անմիջապէս կը գումարէ Եկեղեցական և Ընդհանուր ժողովները, որք նոյն օրուան նստին մէջ կ'ընտրեն Կաթողիկոսական Աթոռոյ պատկանող եպիսկոպոսաց ցանկէն Կ. Պատրիարքութեան յարմար հինգ եպիսկոպոս (1), և անոնց անունները կը ներկայացնեն Սիւնհոգոսին:

Յօդ. 13. — Ընտրելեաց ցուցակին կազմութեան համար պէտք է, որ եկեղեցական և Ընդհանուր ժողովներուն ամբողջ անդամոց երկու երրորդ մասը ներկայ գտնուի, և ներկայ անդամոց քուէից երկու երրորդին առաւելութիւնը գոյանայ:

Յօդ. 14. — Չի կրնար Կաթողիկոս-Պատրիարք ընտրուիլ եկեղեցական մը, որ եկեղեցական կամ քաղաքական յանցանաց համար դատաւարութեամբ թիւն կրած է, կամ դատաստանի տակ կը գտնուի:

Յօդ. 15. — Սիւնհոգոսն իրեն ներկայացեալ հինգ ընտրելեաց ցանկէն զմին՝ մի և նոյն գումարման մէջ կ'ընտրէ ի Կ. Պատրիարքութիւն քուէից երկու երրորդին առաւելութեամբ:

Սիւնհոգոսի վրայ որ և է արտաքին, նիւթական կամ բարոյական ճշմունքն խստիւ արգիլեալ է:

(1) Կաթողիկոսութեան հինգ ընտրելեաց մէջ նաեւ վարդապետք կրնան գտնուիլ: Այս կէտը ապագայ գումարուելիք Սիւնհոգոսին որոշողութեան ենթարկեալ է:

Մատուէ 16. — Օլ էսնատէ Սինոդ իլէ Մէճլիսի բուհանի վէ ծէմի-
եէթի ումուժիյէ՝ ինթիխապ օլունան զաթ հազգընտա Բաթրիգլիք Պէրա-
թը Ալիսինին խտար պուրուլմասը իսթիտասընը հազի Պապը Ալիյէ պիր
զըթա մահզէր թէրթիպ խտէրլէր :

Սինոդ վէ ինթիխապ օլունան Կաթողիկոս՝ սուրէթ վէ նէթիճէյի ին-
թիխապը Բաբա հազրէթլէրինէ տախի պիրլիքտէ իշար իլէ , թպստիգի
բուհանիսինի , վէ Կ . Բաթրիկին Բաղիոմ շէրէֆինէ նախլիյէթինի իլթիմաս
խտէրլէր :

Մատուէ 17. — Մէվատուը սապըգա միւճիպինճէ ինթիխապ օլունան
Կաթողիկոս , տէրհալ քիւրսիսինէ գուուտ իլէ , րէսմի թագախի իճրա
օլունարագ , Շարգ Բաթրիգլիկի հայսիյէթի իլէ մինէլգատիմ Կաթողիկոս-
լուգ քիւրսիսինէ այիտ օլան , վէ մուհաֆազասը հասալ էլմէմուրիյէ Կա-
թողիկոս իւհտէսինէ մուհապվէլպուլունան քեաֆֆէյի հուգուգ վէ իմթի-
յազաթը հայիզ , վէ քեամիլէն իսթիմալինէ միւգթէտիր օլուր :

Շու գատար քի , ճանիպի Պապը Ալիտէն էմրի ալիսի շէրէֆուտուր
պուրուլմատըգճա , րէյիսի ճէօմասթ սըֆաթը իլէ ումուրը րէսմիյէ բու-
եէթինէ միւպաշէրէթ խտէմէզ :

ԻԼՁԻԵՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ԱՌՈՌԱԿԱԼ ԻԼԷ ԲԱԹՐԻԳ ՎԷԲԻԼԻՆԷ (ԳՈՒՆՆՈՐ) ՏԱՅԻՐ

Մատուէ 18. — Կաթողիկոս վէ Բաթրիգին՝ ումուրու բուհանիյէնին
խտարէսի իշին պիր մուալիինի (Աթոռախալ) օլուպ , միւմախլէյհի քէնտիսի
ինթիխապ վէ թայելին խտէր . վէ ումուրը տախիլիյէ իշին տախի պիր վէ-
քիլի (Փոթաւնորդ) օլարագ , վէքիլի միւմախլէյհի պէր վէճհի աթի ինթի-
խապ օլունուր :

Մէճլիսի ումումի , Կ . Բաթրիգ թարաֆընտան վուգու պուլան տալէթ
իւզէրինէ , Բուհանի մէճլիս իլէ պիրլիքտէ իճթիմա խտէրէք , 13 իւնճիւ
մատտէտէ միւնտէրիճ շէրայիթէ թէվֆիգէն , Կաթողիկոսլուգ քիւրսիսի
խըզմէթինտէ պուլունան բուհսպանտան իքի զաթ ինթիխապ իլէ , խիմէ-
րինի Կաթողիկոսա թահրիրէն պէեան խտէր : Կաթողիկոս տախի պու իքի
զաթտան պիրինի Բաթրիգ վէքիլիկինէ թայելին իլէ Պապը Ալիյէ արզ խտէր :

Յօդ. 16. — Նոյն միջոցին Սիւնհոգոսն և Եկեղեցական և Ընդհանուր Ժողովները կը խմբագրեն աղերսագիր մը առ Բ. Դուռն, յորում կը խնդրեն Պատրիարքական Պէրաթն :

Սիւնհոգոսն և նորընտիր Կաթողիկոսն կը ներկայացնեն միանգամայն առ Ս. Աթոռն Հռովմայ՝ զեղանակ և զարդիւնս ընտրութեան, և անոր Հոգեւորական Հաստատութիւնը և Բալիստի պատիւը կը խնդրեն :

Յօդ. 17. — Ըստ նախընթաց տրամադրութեանց ընտրեալ Կաթողիկոսն անմիջապէս կը բազմի իւր Աթոռը, և ձեռնադրութիւնը կատարուելով, տէր կըլլայ այն ամեն իրաւանց և արտօնութեանց՝ որ ի վաղուց հետէ կը վերարեբին Կաթողիկոսութեան Աթոռոյն իբր Արեւելեան Պատրիարքական Աթոռոյ, և որոց Կաթողիկոսն պահապան է ի սլաշտօնէ, և զանոնք լիով գործածելու իշխանութիւնը կը ստանայ :

Այլ Բ. Դրան Հրամանագիրը չընդունած չի կրնար իբր Ազգապետ Պաշտօնական գործոց պարապիլ :

ԳԼՈՒԽ Գ.

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԱԹՈՌԱԿԱՆ, ԵՒ ՊԱՏՐԻԱՐԷԱԿԱՆ ՓՈԽԱՆՈՐԴ

Յօդ. 18. — Կաթողիկոս-Պատրիարքը Հոգեւոր գործոց տնօրէնութեան համար իւր Աթոռակալն ունի, զոր ինքն կ'ընտրէ և կ'անուանէ, իսկ Հասարակային գործոց համար Պատրիարքական փոխանորդն ունի, որոյ ընտրութիւնը հետեւեալ կերպով կը կատարուի :

Կաթողիկոս-Պատրիարքի հրաւիրանօք՝ Ընդհանուր Ժողովը Կրօնական Ժողովոյն հետ կը գումարուի և Կաթողիկոսական Աթոռոյ ծառայող Եկեղեցականաց մէջէն երկու անձինք կ'ընտրէ 134 յօդուածոյ պարունակած պայմաններու համեմատ, և տեղեկագրով Կ. Պատրիարքին կը ներկայացնէ : Կ. Պատրիարքն այս երկու Եկեղեցականաց մին կ'անուանէ Պատրիարքական Փոխանորդ (Բաթրիգ վերիի) և զնա Բ. Դրան կը ներկայացնէ :

Մատու՛ 19. — Կաթողիկոս մուափինի, ումուրը բուհանիյէյի Կաթողիկոստան ալաճաղը թալիմաթա թէվֆիգէն բույէթ, վէ բուհանի մէճլիսինէ պիլվէքեալէ ըյասէթ իյլէր: Բաթրիգ վէքիլի տախի միւշարիլէյհտէն ալտըղը թալիմաթ միւճիպինճէ, վէ միւշարիլէյհին թահթը նէզարէթինտէ օլարազ, ումուրը տախիլիյէյի բույէթ իլէ, քեաֆֆէյի ումուրը իտարէ վէ մուամէլաթը ըէսմիյէտէ Կ. Բաթրիգին վէքեալէթինի իճրա իտէր:

Մատու՛ 20. — Կ. Բաթրիգ ինթիսապը հազգընտա 11 ինճի մատուէնին իւք Փըզրասը իլէ 14 իւնճիւ մատուէտէ միւնտէրիճ օլան շէրայիթ, կէրէք Կաթողիկոս մուափինին վէ կէրէք Բաթրիգ վէքիլինին ինթիսապը հազգընտա տախի ճարի տիր:

Մատու՛ 21. — Բաթրիգ վէքիլի, խիլաֆը նիզամ աղըր պիր հալ ու հարէքէթի վուգուինտէ, Մէճլիսի ումուսինին թէքլիֆ վէ եա մուվաֆաթը վէ Կ. Բաթրիգին թահթը ըիեասէթինտէ իճթիմա իտէճէք իտարէ մէճլիսինին գարարը իլէ ազլ օլունապիլիր:

ՏԷՕՐՏԻԻՆՃԻԻ ՖԱՍԸԼ

ԹԱՇՐԱ ՄԷՐԻԱՍԱԼԱՐԸՆԱ ՏԱՅԻՐ ՏԻՐ

Մատու՛ 22. — Թաշրալարա թայեին օլունաճազ Մէրխասալար, իսթէր բիսգոպոս օլտուն, իսթէր ատի բուհպանտան պուլունսուն, պէր վէճհի աթի ինթիսապ օլունուրլար:

Մէրխասալըզ մէմուրիյէթի միւնհալ օլան մահալտէ, բուհպան վէ ավամտան պիլճիւմլէ ինթիսապ հազգընը հայիզ օլան էֆրատ, Կ. Բաթրիգին տավէթի իւզէրինէ մէրխասա գայմագամընըն (Տեղապահ) վէ եախօտ մահալին էն գըտէմլի ըահիպինին ըիեասէթի թահթընտա իճթիմա իտէրէք, Կաթողիկոսլուգ քիւրսիսի խըզմէթինտէ պուլունան բուհպան կիրուհինտէն իւշ ըահիպ ինթիսապ իտէրլէր: Բէյլէր եինէ օլ իճթիմատէ մէճլիսճէ ինթիսապ օլունան մէմուրիյնի մախսուսէսի վասէթասը իլէ թաատատ օլունարազ, էն զիեատէ ըէյ գազանան իւշ ըահիպին էսամիսի մէճլիսի մէզքիւրուն վէ թաատատ մէմուրլարընըն մազպաթասը իլէ Բաթրիգխանէէէ իշար օլունուր:

Յօդ. 19. — Կաթողիկոսական Աթոռակալը եկեղեցական և Հոգեւոր գործերը կը տնօրինէ, ըստ հրահանգաց Կ-Պատրիարքի, և փոխանորդարար կը գահերեցէ Կրօնական ժողովոյ: Պատրիարքական փոխանորդն ևս Կ-Պատրիարքի հրահանգաց համեմատ և նորին բարձր հսկողութեան ներքեւ Հասարակային գործոց հոգն ունի, և ամեն վարչական և պաշտօնական գործոց մէջ Կ-Պատրիարքն կը ներկայացնէ:

Յօդ. 20. — Կ. Պատրիարքի ընտրութեան նկատմամբ 117 յօդուածոյն Ա. հատուածոյն և 147 յօդուածոյն մէջ նշանակուած պայմաններն, թէ՛ Աթոռակալի և թէ՛ Պատրիարքական Փոխանորդի ընտրութեան համար ևս կը պահանջին:

Յօդ. 21. — Պատրիարքական Փոխանորդն պաշտօնանկ կրնայ ըլլալ իւր ընթացից մէջ ծանր անկանոնութեան պատճառաւ, Ընդհանուր ժողովոյն առաջարկութեամբ կամ հաւանութեամբ և վարչական ժողովոյն որոշողութեամբ ընդ գահերէցութեամբ Կ. Պատրիարքի:

ԳԼՈՒԽ Դ.

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴՔ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՔ ԿԱՄ ՎԱՐԴԱՊԵՏՔ

Յօդ. 22. — Գաւառական Առաջնորդք՝ եպիսկոպոս ըլլան կամ վարդապետ, կ'ընտրուին հետեւեալ եղանակաւ:

Անառաջնորդ մնացած վիճակին ամեն ընտրողք եկեղեցականք և աշխարհականք Կ-Պատրիարքի հրաւիրանօք ժողով կազմելով, Տեղապահին կամ երիցագոյն եկեղեցականին գահերէցութեամբ կ'ընտրեն Կաթողիկոսական Աթոռոյ ծառայող կղերէն երեք եկեղեցականք:

Քուէհամարն կը կատարուի անմիջապէս նոյն ժողովէն ընտրեալ քըննըչաց ձեռօք, և առաւելութիւն քուէից ստացող երեք եկեղեցականաց ցուցակը նոյն ժողովոյն տեղեկագրով և քննչաց ստորագրութեամբ կը յուղարկուի ի Պատրիարքարան:

Կ. Բաթրիգ տախի ինթիսապ օլունան զէվաթըն սուրէթի ինթիսապընըն եօլունտա օլուպ օլմատըղընը , Իտարէ մէճլիսինտէ թէտղիգ իթտիքտէն սօնրա , ինհա օլունան զէվաթտան պիրինի , Եպիսկոպոս թայէին օլունաճագ իսէ , Սինոդ մէճլիսի իլէ պիրլիքտէ ինթիսապ , վէ Կաթոլիկոսըղ սըֆաթ վէ սէլահիյէթի իգթիզասընճա թագտիս իլէ , մէրխասալըղ Պէրաթը Ալիսինին իստար պուրուլմասընը Պապը Ալիտէն իսթիտա իտէր : Վէ էկէր մէրխասալըղա թայէին օլունաճագ զաթ ատի բուհպանտան օլաճագ իսէ , Կ. Բաթրիգ Բուհանի մէճլիս իլէ պիրլիսթիշարէ , թագտիս օլունան իւշ բահիպտէն պիրինի պիզզաթ թայէին , վէ Պէրաթը Ալիսինի Պապը Ալիտէն իսթիտա իտէր :

Տէվլէթի Ալիյէ թէպաասընտան ռլմահան , վէ եա գաւանիյնի տէվլէթ վէ ուսուլը Քիլիսէ խիլաֆընտա հարաքեաթտան տօլանը ալէյհինէ հիւքմ թէրէթիւլ իթմիշ օլան , վէ եախօտ թահթը մուհաքէմէտէ պուլունան բուհպան , թաշրա մէրխասալըղընա թայէին օլունամազ :

Մատտէ 23. — Թաշրա մէրխասալարը , մէմուրիյէթլերինի մահէլլի մէճլիսին ինզիմամը մուապէնէթի իլէ իյֆա վէ մէվատտը միւհիմմէ հազզընտա Կ. Բաթրիգէ միւրաճաաթ իյլէրլէր :

Մատտէ 24. — Մէրխասալարտան պիրինին գաւանիյնի տէվլէթ վէ եա իշպու Նիզամնամէ ահքեամը խիլաֆընտա պիր կէօնա աղըր թագսիրաթը վէ եախօտ մէմուրիյէթինին թաթիլինի միւսթէլզիմ սայիր պիր հալ ու հարաքէթի վուգու պուլտուղու հալտէ , Կ. Բաթրիգէ միւրաճաաթ օլունաշապ , Կ. Բաթրիգ տախի մէսէլէյի , իգթիզասընա կէօրէ Բուհանի վէ եա ձիսմանի մէճլիստէ թէտղիգ իլէ իճապը հալի իճրա իտէր :

ՊԵՇԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՍԻՆՈԴ ՀԵՑԵԹԻՆԷ ՏԱՅԻՐ ՏԻՐ

Մատտէ 25. — Սինոդ հէյէթի , քի բէյիսի Կաթոլիկոս տուր , էրմէնի Գաթօլիք քիլիսէյինին պէօլիւք մէճլիսի , վէ իշպու քիլիսէ ազայիտ վէ պյին վէ հուգուլ վէ իմթիեազաթընըն մուհաֆըղ վէ էմանէթտարը օլուպ , պուլնլարա միւթաալլիգ մէսայիլտէ էրմէնի Գաթօլիք ճէօմաաթընճա մահքէմէյի Ալիյէ սըֆաթընը հայիգ տիր :

Կաթողիկոս-Պատրիարքն ընտրելաց ցուցակին կանոնաւորութիւնը Վարչական ժողովոյն մէջ ստուգելէ յետոյ, եթէ Առաջնորդ կարգուելու անձը Եպիսկոպոս պիտի ըլլայ, երեք առաջարկեալներէն մին Սիւնհոդոսի հետ կ'անուանէ և կը ձեռնադրէ իւր Կաթողիկոսական իշխանութեամբը. և միանգամայն Առաջնորդութեան (Մէրօսապոլիթեան) Հրովարտակը կը խնդրէ Բ. Դռնէն. իսկ եթէ Առաջնորդ վարդապետ մը պիտի կարգուի, այն ատեն Կ-Պատրիարքը անձամբ յերից վկայելոց զմին կ'անուանէ Կրօնական ժողովոյ հետ խորհրդակցելով, և Մէրօսապոլիթեան Հրովարտակը Բ. Դռնէն կը խնդրէ :

Ձի կրնար Գաւառական Առաջնորդ ընտրուիլ եկեղեցական մը՝ որ չէ հպատակ Օսմանեան Պետութեան. կամ դատապարտութիւն կրած է, և կամ դատաստանի տակ կը գտնուի քաղաքական կամ եկեղեցական յանցանաց համար :

Յօդ. 23. — Գաւառական Առաջնորդը յաշխարհայինս իրենց պաշտօնը կը վարեն տեղական ժողովոյն գործակցութեամբ. իսկ կարեւոր խնդրոց համար Կ. Պատրիարքին կը դիմեն :

Յօդ. 24. — Եթէ Գաւառական Առաջնորդի մը Տէրութեան օրինաց հակառակ և կամ Կանոնադրութեանս դէմ ծանր վարմունք, կամ պաշտօնին դադարումը հարկադրող ուրիշ մէկ ընթացքը պատահի, Կ-Պատրիարքի կը դիմուի, որ խնդիրն կը քննէ Հոգեւոր կամ Վարչական ժողովոյն հետ ըստ բնութեան իրին, և պէտք եղածը կը տնօրինէ :

ԳԼՈՒԽ Ե.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԻՒՆՀՈՂՈՍ

Յօդ. 25. — Ազգային Սիւնհոդոսն որոյ գահերէցն Կաթողիկոսն է՝ Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ բարձր ժողովն է, աւանդապահ և պաշտպան Հայաստանեայց Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ վարդապետութեան, ծիսից, արարողութեանց, իրաւանց և արտօնութեանց և ասոնց վերաբերեալ խնդրոց մէջ Հայ Կաթողիկէ հասարակութեան վերին Ատեանն :

Մատուտ 26. — Սինոդ մէճլիսի, Բաթրիգ Թարաֆընտան ըէէսէն, վէ
Էախօտ 28ինճի մատտէնին Յիւնճիւ ֆըզըասընտա պէէան օլունան ահվալ
զուհուրինտէ ագտ խիլիր:

Մատուտ 27. — Մէճլիսի մէզքիւր ըէյիսինտէն մատաա, Կաթողիկոս-
լուգ քիւրսիսինէ մէնսուպ օլան պիւճիւմլէ ըիսգոպօսլարտան թէրէքքիւպ
իտէր: Ահվալը մախսուսէտէ լիէճլիւլ խթիշարէ Կաթողիկոս Թարաֆընտան
տավէթ օլունան սէր ըահիպլէր (Մայրագոյն վարդապետ) տախի մէճլիսի մէզ-
քիւրէ տախիլ օլուրլար:

Մատուտ 28. — Սինոդ մէճլիսի էվլէլա Կաթողիկոս վէ Բաթրիգ, վէ ըիսգոպոս
վէ 11ինճի մատտէ մուճիպինճէֆայմագամ ինթիխապը. Սանիէն՝ Բիլիսէճէ
վէ Էա մէզէէպճէ զուհուր իտէն մէսայիլի միւհ՝ մմէ միւզաքէրէսի զըմնընտա.
Սալիսէն՝ 65ինճի մատտէնին պիրինճի ֆըզըասընըն ահքեամը խիլաֆընտա
օլաբագ իշպու Նիզամիսմէտէ միւնտէրիճ գաւախտի էսասիէէնին իլալինի
միւճիպ օլաճագ հալու հարէքէթ վուգուինտէ իճթիմա իտէր: Շըզզը ա-
խիրտէ, իճապը հալին իշֆասընա հիմմէթ իյլէմէսի զըմնընտա իպթիտա
Կ. Բաթրիկէ միւրաճաաթ օլունուր: Պու սուրէթ իլէ հալլի մէսէլէ օլունա-
մագ իսէ, Սինոդ մէճլիսի սուրէթի աթիէէտէ իճթիմա իտէր: Իտարէ մէճ-
լիսի Մէճլիսի ումուճիինին թէքլիֆի վէ Էա մուվաֆագաթը իւզէրինէ մէճ-
լիսի Բուհանի իլէ տախի խթիշարէ իյլէտիքտէն սօնրա, Սինոդուն տավէթ
օլունմասընը Կ. Բաթրիգտէն խթիտա իտէր, վէ մէսէլէնին մահիյեթթ վէ հա-
գըգէթինէ տայիր Սինոդուն իլամընը ախզ իլէ, իճապը թագտիրինտէ,
գաւախտի մէզքիւրէնին մուհաֆագաթը իշին լազըմ կէլէն թէլէպպիւսաթա
իպթիաար իյլէր:

ԱԼԹԸՆՃԸ ՖԱՍԸԼ

ՄԷՃԼԻՍԻ ԲՈՒՀԱՆԻ ՀԱԳԳԸՏԱ ՏԸՐ

Մատուտ 29. — Մէճլիսի բուհանինին վազիֆէսի՝ ումուրը բուհանիէտէ
Կաթողիկոս իլէ խթիշարէ վէ օնա մուավէնէթ իյլէմէքտէն խարէթ տիր.
բուհպան միեանընտա զուհուր իտէն մէսայիլ վէ միւնազաաթըն մուհաքէ-
մէսի, պիլխասաա մէճլիսի մէզքիւրէ այխտ տիր:

Յօդ. 26. — Կաթողիկոս-Պատրիարքն կը գումարէ զՍիւնհոգոսն ի պաշտօնէ, կամ 28ր յօդուածին 3ր հատածին նախատեսած պարագային մէջ:

Յօդ. 27. — Սիւնհոգոսը կը կազմեն բայ ի Գահերեցէն՝ Կաթողիկոսական Աթոռոյ պատկանեալ ամեն Եպիսկոպոսունք: Ասոր մասնակից կըլլան այն ծայրագոյն վարդապետք, զորս Կաթողիկոսն մասնաւոր պարագայից մէջ կը հրաւիրէ խորհրդակցութեան համար:

Յօդ. 28. — Սիւնհոգոսը կը գումարուի Ա. Կ-Պատրիարքի, Եպիսկոպոսաց և ըստ 11ր յօդուածի Տեղապահի ընտրութեան համար: Բ. Եկեղեցական կամ Կրօնական ծանր խնդրոց համար: Գ. Եթէ 65ր յօդուածին առաջին հատածին տրամադրութեան հակառակ՝ Կանոնադրութեանս հիմնական սկզբանց եղծումը պատճառելու ընթացք պատահելու ըլլայ: Այս վերջին պարագայիս մէջ նախ Կ. Պատրիարքին կը դիմուի, որպէս զի պէտք եղած դարմանը հոգայ. իսկ եթէ խնդիրն անդարման մնայ, Սիւնհոգոսը կը գումարուի հետեւեալ կերպով. Վարչութեան ժողովն Ընդհանուր ժողովոյն առաջարկութեամբ կամ հաւանութեամբ Սիւնհոգոսին գումարումը կը խնդրէ Կ. Պատրիարքէն, Եկեղեցական ժողովոյն հետ խորհրդակցելէ յետոյ և խնդրոյն էութեան և հանգամանաց վրայ Սիւնհոգոսի վճիռն ընդունելով: Ի հարկին, նոյն տրամադրութեանց պահպանման համար պէտք եղած տնօրինութիւնքն ի գործ կը դնէ:

ԳԼՈՒԽ Զ.

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱՄ ԿՐԾՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Յօդ. 29. — Եկեղեցական ժողովոյն պաշտօնն է, եկեղեցական խնդրոց մէջ Կաթողիկոսին խորհրդատու և գործակից ըլլալ. Եկեղեցականաց մէջ ծագած խնդրոց և վէճերուն դատաստանը յատկապէս այս ժողովոյն կը վերաբերի:

Մատուտ 30. — Մէճլիսի բուհանի՝ մուսուլման Բիսգոսոստան մաստա ,
էվկէլա տօղրուտան տօղրուեա կաթողիկոս թարաֆընտան ինթիսապ վէ
թայէին օլունան օն նէֆէր բահիպ , վէ սանիէն՝ Մէճլիսի Ումուժի ազա-
սընտան պուլունան բուհպան միյանընտան եինէ կաթողիկոս թարաֆընտան
ինթիսապ օլունաճագ իքի բահիպտէն թէրէքքիւպ իտէր :

ԵԷՏԻՆՃԻ ՖԱՍՐԼ

ՄԷՐԲԷՋԻ ԻՏԱՐԷ ՄԷՃԼԻՍԻ

Մատուտ 31. — Մէրքէզ Իտարէ մէճլիսի՝ ավամտան օլարագ ձէմիյէ-
թը ումուժիյէնին քէնտի ազասը իչինտէն ինթիսապ իտէճէյի օն իքի վաթ-
տան միւրէքքիւպ տիր :

Մէճլիսի մէղքիւր ազալըղընա ինթիսապ օլունան զէվաթըն էսամիսի
տէրհալ Բաթրիգ թարաֆընտան Պապը Ալիյէ արզ օլունուր :

Մատուտ 32. — Մէճլիսին Ատենապետի՝ ազասը իչինտէն մէճլիսճէ ին-
թիսապ օլունուր . վէ Բաթրիգ տախի եինէ մէճլիսի մէղքիւր ազասը մի-
յանընտան , էվկէլա մէքթիւլէր , սանիյէն գասպրիսթան , սալիսէն ֆուգա-
րախանէ , բասիլիյէն իանէ վէ էմլաքը միւլիյէ գօմիսիօնլարը ըէիւլէրինի վէ
խամիսէն թահրիրի նուֆուս մէմուրունու թային վէ մէճլիսին քեաթիպի-
նի տախի մէճլիսին մուվաֆադաթը իլէ ինթիսապ իլէր :

Մատուտ 33. — Իտարէ մէճլիսի ազասը իւչ սէնէ իյֆայի խըզմէթ ի-
տիպ , Փազաթ թէքրար ինթիսապ օլունապիլիլէր , վէ իչլէրինտէն իսթի-
ֆա վէ եա վէֆաթ իտէնլէրին եէրինէ , հիյնի ինթիսապտա էն զիեատէ
րէյ գազանմըջ օլան զաթ , ինթիսապը աթիյէ տէկին ազալըզ վաղիֆէսինի
իյֆա իտէր :

Մատուտ 34. — Իտարէ մէճլիսի , ձէմիյէթի ումուժիյէնէ հէր սէնէ ա-
տիէն վուգու պուլաճագ իճթիմաինտէ , իտարէնին հէր ճիհէթինէ տայիր
պիր գըթա լայիհա իլէ կէչէն սէնէտէ վուգու պուլմուչ օլան վէ կէլէ-
ճէք սէնէ իչին թէրթիպ օլունան իրատ վէ մասրաֆ ճէտվէլէրինի իթա
իտէր :

Մատուտ 35. — Տաավի վէ վասիյէթ վէ մէքթէպ վէ ֆուգարախանէ
վէ էմլալ ու էմլաք վէ գասպրիսթան գօմիսիօնլարընըն ավամտան օլան ա-
զասը իլէ սայիր ավամտան պուլունան Բաթրիգխանէ խատէմէսի , Իտարէ

Յօդ. 30. — Եկեղեցական ժողովը կը կազմեն Աթոռակալէն զատ Ա. Տաան վարդապետը, զորս Կաթողիկոսն ուղղակի կ'ընտրէ և կ'անուանէ: Բ. Երկու վարդապետը, զորս դարձեալ Կաթողիկոսն կ'ընտրէ և կ'անուանէ Ընդհանուր ժողովոյն Եկեղեցական անդամոց մէջէն:

ՓԼՈՒԽ Է.

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԺՈՂՈՎ

Յօդ. 31. — Կեդրոնական Վարչութեան ժողովն կը բաղկանայ երկուստան աշխարհականէ, զորս Ընդհանուր ժողովը կ'ընտրէ իւր անդամոց մէջէն:

Պատրիարքն ընտրելոց անուններն անմիջապէս կը ներկայացնէ Բ. Դրան:

Յօդ. 32. — Ժողովն իր անդամոց մէջէն կ'ընտրէ իր Ատենապետն, և Պատրիարքն դարձեալ նոյն ժողովականներէն կ'անուանէ Ա. Հրահանգութեան խորհրդոյ. Բ. Գերեզմանատան ժողովոյն. Գ. Աղքատանոցի խորհրդոյ. Դ. Ազգային տրոց և ստացուածոց ժողովոյն Ատենապետներն. Ե. Քաղաքային վիճակագրութեան և ընդհանուր ազգահամարի պաշտօնեայն. նոյնպէս Վարչութեան ժողովոյ Ատենապետներն կ'ընտրէ ժողովոյն հաւանութեամբ:

Յօդ. 33. — Վարչութեան ժողովոյ անդամք երեք յաարի պաշտօն կը վարեն, այլ միշտ վերընտրելի են. Վարչութեան ժողովոյ անդամներէն հըրաժարող կամ վախճանողներուն տեղ ընտրութեան քուէհամարին մէջ առաւելութիւն քուէից ունեցող անձը պաշտօն կը վարէ մինչեւ ցյետագայ ընտրութիւն:

Յօդ. 34. — Վարչութեան ժողովը Ընդհանուր ժողովոյն տարեկան կանոնաւոր գումարման կը ներկայացնէ տեղեկագիր մը Վարչութեան այլ եւ այլ ճիւղերուն վրայ և յատուկ հաշուեցուցակներ յանգեալ տարւոյն ելից և մտից և յառաջիկայ տարւոյն նախատեսեալ եկամտից և ծախուց:

Յօդ. 35. — Վարչութեան ժողովը կ'անուանէ Դատաստանական և կրտակաց, Հրահանգութեան, Աղքատանոցի խորհրդոյ, Տրոց և ստացուածոց և Գերեզմանատան ժողովոյն աշխարհական անդամներն, և Պատրիար-

մէճլիսի թարափընտան ինթիխապ օլունտուգլարը կիպի , էսպապը մէշրուա-
տան տօլայը Կ. Բաթրիյին թահթը րիյասէթինտէ իճթիմա իտէճէք Խտարէ
մէճլիսի գարարը իլէ թէպտիլ օլունապիլիլիլ :

ՍԷՔԻԶԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ԲԱԹՐԻԳԻՍԱՆԷ ԳՕՄԻՍԻՕՆԼԱՐԸ ԻԼԷ ՍԱՅԻՐ ԽԱՏԷՄԷՍԻ

Մատտէ 36. — Մէքթէպ գօմիսիօնու՝ Բէիսինտէն մատտա , պիրի Րուհ-
պանտան օլմագ իւզրէ իքի ազատտան միւրէքքէպ տիր :

Իշպու գօմիսիօն ճէմաաթ էմլաքընտան օլան մէքթէպլէրին իշթիյա-
ճաթ վէ ինթիզամընա տօղրուտան տօղրույա նէզարէթ , վէ էֆրատ թա-
րափընտան թէէսիւ օլունուպ իանէյէ միւլթաճ օլան մէքթէպլէրէ մու-
վէնէթ իլլէր :

Գօմիսիօնու մէքթիւր պաշլըճա էրմէնի Գաթօլիք Քիլիսէսի վէ իպա-
տէթիւեաշը պուլունտան մահէլլէրին քեաֆֆէսինտէ էրքէք վէ զըզ չօճուգ-
լարա մախսուս պիրտէ մէքթէպ պուլունմասընա իթինա էյլէր , վէ մէզ-
հէպ վէ հիւսնի ախլագ վէ գապանիյը տէվլէթին մուհաֆազասը ճիհէթ-
լէրինճէ նէզարէթի պիլճիւմիլ մէքթէպլէրէ շամիլ տիր :

Տօղրուտան տօղրույա Բաթրիգիսանէճէ իտարէ օլունան վէ եախօտ
Բաթրիգիսանէ թարափընտան իանէ օլունան մէքթէպլէրտէ գօմիսիօնու
թէքլիֆի իւզէրինէ Կ. Բաթրիգ թարափընտան թային օլունաճագ պիր րա-
հիւ մարիֆէթի իլէ Գաթօլիք չօճուգլարընա թէտրիսի մէզէէպ իթտիրիլիլ :

Մատտէ 37. — Տաավի գօմիսիօնու՝ րէիսինտէն մատտա , պիրի րուհ-
պանտան օլմագ իւզրէ , տէօրթ ազատտան միւրէքքէպ տիր :

Բաթրիգիսանէ Գանչէլէրի իշպու գօմիսիօնըն պիթթապի րէյիսի տիր :

Գօմիսիօնու մէքթիւրիւն գարարլարը միւթէպէր օլմագ իշին , րէիսին-
տէն մատտա լա ագալլ ազատտան իքիսինին հազըր պուլունմասը շարթ սըր :

Պու սուրէթտէ վէրիլէն գարարլար Կաթ ողիկուրն թահթը րիյասէթին-
տէ իճթիմա իտէճէք Խտարէ մէճլիսինտէ թէքրար րուլթ օլունապիլիլ :

Մատտէ 38. — Տէրսատէթտէ Գաթօլիք ճէմաաթընա մախսուս օլան
գապրիսթան՝ ճանիպը Պասը Ալիտէն թէէսիւ պույրլմըշ օլան նիզամը
մախսուսունա թէվլիգէն իտարէ օլունուր :

քարանի միւս աշխարհական պաշտօնեայքը, որք կրնան պաշտօնէ իյնալ օրինաւոր պատճառաւ Վարչութեան ժողովոյ որոշողութեամբ ընդ գահերեցութեամբ Կ. Պատրիարքի :

ԳԼՈՒԽ Բ.

ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ԵՒ ՄԻԻՍ ՊԱՇՏՏՈՆԵԱՅՔ ՊԱՏՐԻԱՐԷԱՐԱՆԻ

Յօդ. 36. — Հրահանգութեան խորհուրդը կը բաղկանայ Ատենապետէն զատ երկու անձանցմէ, որոնց մին Եկեղեցական է :

Այս Խորհուրդը Հասարակութեան ստացուածքն եղող դպրոցներուն պիտոյից և բարեկարգութեան ուղղակի հոգ կը տանի և առանձինն Հաստատեալ և օգնութեան կարօտ դպրոցներուն զարգացման ձեռնտու վճիռայ :

Հրահանգութեան խորհուրդը պէտք է ջանայ մասնաւորապէս, որ ո՛ւր Կաթողիկէ Հայ Եկեղեցի կամ Մատուռ կայ, հոն գտնուի նաև մանչ և աղջիկ տղայոց համար դպրոց մը. և կը հսկէ ամեն դպրոցներուն վրայ՝ կրօնի, լարոյականի և Տէրութեան օրինաց նկատմամբ :

Ուղղակի Վարչութեան կողմանէ նոնօրինեալ, կամ Վարչութենէ նըպաստ ընդունող դպրոցներուն մէջ Բրիտոնէական վարդապետութիւն կ'աւանդուի Կաթողիկէ տղայոց Եկեղեցականի մը ձեռօք, զոր Կ. Պատրիարքը կ'անուանէ ժողովոյն առաջարկութեամբ :

Յօդ. 37. — Դատաստանական խորհուրդը կը բաղկանայ Ատենապետէն զատ չորս անդամներէն, որոց մին Եկեղեցական պիտի ըլլայ :

Այս ժողովոյս Դիւանապետը կ'ատենապետէ ի պաշտօնէ :

Այս ժողովոյս որոշմունք վաւերական ըլլալու համար, պէտք է, որ Ատենապետէն զատ երկու անգամ գոնէ ներկայ գտնուի :

Այս որոշմունք ենթակայ են Վարչութեան ժողովոյն Վերաքննութեան ընդ գահերեցութեամբ Կաթողիկոսի :

Յօդ. 38. — Մայրաքաղաքիս մէջ Հասարակութեան յատկացեալ գերեզմանատունը կը տնօրինուի ըստ Բ. Դռնէ Հաստատեալ յատուկ Կանոնադրութեան :

Գաղութիւնի գոմիսիօնու, բէխինտէն մաստա պիւրի րուհպանտան օլ-մագ իւզրէ, տէօրթ ազատան թէրէքքիւպ իտէր:

Մատտ: 39. — Բաթրիգիսանէ Գանչէլէրի օլան րահիպ վէ Տաավի վէ Ֆուգարախանէ վէ Մէքթէպ վէ Իանէ վէ Գաղութիւնի գոմիսիօնլարընըն րուհպանտան օլան ազապը վէ քէզալիք րուհպանտան պուլունան սայիր Բաթրիգիսանէ խատէմէսի՝ Բաթրիգ թարաֆընտան Իտարէ մէճլիսի իլէ պլլիսթիչարէ թային, վէ իճապը թագտիրինտէ թէպտիլ օլունուլար:

Մատտ: 40. — Ֆուգարախանէ գոմիսիօնու՝ բէխինտէն մաստա տէօրթ ազատան միւրէքքէպ տիր:

Ֆուգարախանէտէ մէմուր օլան րահիպ վէ թապիպ՝ Գոմիսիօնու մէզ-քիւրիւն ազայի թապիլիյէսինտէն տիրէր:

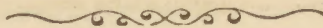
Մատտ: 41. — Վասիյէթլէրին իտարէսի՝ Տաավի գոմիսիօնունա սյիտ արիր:

Պիր վասիյէթ միւթէպէր օլմագ իչին Գավանիյնի տէվլէթէ թէվֆիգէն վէ Բաթրիգիսանէ Գանչէլէրեպընտա իքի շահիտ հուզուրունտա թանգիմ օլունմագ վէ Բաթրիգիսանէ մէօհրիւ վէ Գանչէլէրին տալիս իմզապը իլէ թաստիգ գըլընմագ լազըմ տըր: Պու սուրէթ իճրա օլունմատըղը հալ-տէ, վասիյէթ Քիլիսէ ճէմիյէթի ազապընտան իքի զաթ հուզուրունտա թանգիմ օլունարագ, պունլարըն իմզալէրի թահթընտա չէհատէթլէրինի հավի վէ քիլիսէ պաշ րահիպինին (Մեծուդ) մէօհրիւ իլէ մէմուր օլմագ վէ լիէճիւլ թաստիգ տէրհալ Բաթրիգիսանէյէ իպրագ օլունմագ իգթի-զա իտէր:

Մատտ: 42. — Իանէ վէ էմլաք Գոմիսիօնու, բէխինտէն մաստա, պիւրի րուհպանտան օլմագ իւզրէ, իքի ազատան միւրէքքէպ տիր:

Մատտ: 43. — Իտարէ մէճլիսինէ մէրպութ սայիր խատէմէ, եանի նուֆուս մուգայեիսի իլէ սանսըքքեար վէ հիսապ մէմուրու, Իտարէ մէճլիսի ազապընտան հանկըթընա խըզմէթլէրի իգթիզապընճա թաալլիւգ վէ միւնասիպէթլէրի վաթ իսէ, տօղրուտան տօղրուեա անըն մանէթինտէ պուլունուրլար:

Մատտ: 44. — Իչպու Նիզամնամէնին իճրաթընա տայիր զուհուր ի-տէն մէսայիլ, վէ իքի մէճլիս վէ գոմիսիօն, վէ եա իքի մէմուր վէ խա-տէմէ վէ Եաթու էֆրատ իլէ Իտարէ պէյնինտէ իտարէնէ միւթէթլէրի թէքէվլիւն իտէն իսթիլաֆաթ, Կաթոդիկոսըն թահթը ըրեասէթինտէ օ-լմագ Իտարէ մէճլիսինտէ գաթիյէն հալլ օլունուր:

Գերեզմանատան ժողովը կը բաղկանայ Ատենապետէն զատ չորս անդամներէն, որոց մին Եկեղեցական պիտի ըլլայ:

Յօդ. 39. — Պատրիարքն կ'անուանէ զԴիւանապետ վարդապետն, Դատաստանական և Աղքատանոցի խորհուրդներուն, Հրահանգութեան, Տըրոց և ստացուածոց և Գերեզմանատան ժողովոց եկեղեցական անդամներն, և միւս Եկեղեցական պաշտօնեայքն, և ի հարկին պաշտօնանկ կ'ընէ զանոնք Վարչութեան ժողովոյն հետ խորհրդակցելով:

Յօդ. 40. — Աղքատանոցի խորհուրդն կը բաղկանայ Ատենապետէն զատ, չորս անձանցմէ:

Անկեղանոցի Հոգաբարձու Քահանայն և բժիշկն ի պաշտօնէ անդամ են նոյն խորհրդոյն:

Յօդ. 41. — Կտակաց Հոգաբարձութիւնը Դատաստանական խորհրդոյն կը պատկանի:

Կտակ մը վաւերական ըլլալու համար պէտք է, որ յօրինուի Օսմանեան Տէրութեան օրինաց համեմատ, Պատրիարքարանի Դիւանատունը երկու վկայից ներկայութեամբ և Պատրիարքարանի կնքովը և Դիւանապետի ըստորագրութեամբ վաւերացուի: Եթէ այս կարելի չ'ըլլայ, պէտք է՝ որ Թաղական ժողովոյ անդամներէն երկու անձանց ներկայութեամբ յօրինուի, և ասոնց ստորագրեալ վկայութիւնը և Թաղական Մեծաւորին կնքը կ'ընէ և անմիջապէս ի Պատրիարքարան ներկայացուի, պաշտօնական հաստատութիւնը ընդունելու համար:

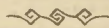
Յօդ. 42. — Տրոց և ստացուածոց ժողովը կը բաղկանայ՝ Ատենապետէն զատ երկու անդամներէ, որոց մին Եկեղեցական է:

Յօդ. 43. — Վարչութեան ժողովոյն յարաբերող միւս պաշտօնեայք, այսինքն վիճակագրութեան Դպիրը, Գանձապետը, Համարական անմիջապէս կախում ունին իւրաքանչիւրը Վարչութեան այն անդամէն՝ որուն պաշտօնին յարաբերութիւն ունի իր գործն:

Յօդ. 44. — Կանոնադրութեան գործածութեան վերաբերեալ խընդիրք, և երկուց ժողովոց կամ խորհրդոց և կամ երկու պաշտօնէից և կամ անհատից և Վարչութեան մէջ Վարչութեան նկատմամբ ծագած վէճերն վերջնական կերպով կը լուծուին Վարչութեան ժողովոյն մէջ ընդ գահերեցութեամբ Կաթողիկոսի:

ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԸԼ

ՔԻԼԻՍԷ ՃԵՄԻՅԵԹԼԵՐԻ ԻԼԷ ՊԱՇ ԲԱՀԻՊԼԵՐ ՊԵՏԱՆԸՆՏԱ ՏԸՐ

—

Մատուտ 45. — Կէրէք Տէրաատէթ , վէ կէրէք թաշրալարտա Գաթօ-
լիք Քիլիսէ վէ իպատէթ կեահը պուլունան պիլճիւմէ մահէլլէրտէ 58, 59
վէ 60 ընճը մատտէլէր մուճիպինճէ , հագգը ինթիխապա նայիլ օլան էֆ-
րատը ճէօմաաթ , Քիլիսէ պաշ րահիպինին թահթը ըիեաաթինտէ թօր-
լանարագ , էքսէրիեթի արա իլէ Քիլիսէ ճէմիյէթի ազասընը ինթիխապ
իտէրլէր :

Րէյլէր մէճլիսճէ ինթիխապ օլունան մէմուրինի մախսուսէսի մարիֆէ-
թի իլէ թաատաա օլունուր :

Մատուտ 46. — Քիլիսէ ճէմիյէթի ազատը իւշ սէնէ իյֆայի խըզմէթ ի-
տիպ , ֆագաթ եէնիտէն ինթիխապ օլունապիլիլըլէր :

Մատուտ 47. — Մէզքիւր ճէմիյէթլէր՝ Գաթօլիք ճէօմաաթընտան եիւզ
վէ սահա զիեատէ խանէ պուլունան մահալլէրտէ ալթը , վէ եիւզտէն էք-
սիք խանէսի պուլունան եէրլէրտէ տէօրթ ազատան միւրէքքէպ տիր :

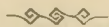
Քիլիսէ Պաշ րահիպի (Մեծառոյս) Քիլիսէ ճէմիյէթինին պիթթապի րէ-
յիսի տիր :

Մատուտ 48. — Քիլիսէ ճէմիյէթինին վազմէթէսի , մահէլլի Քիլիսէ վէ
իպատէթ կեահընըն հիւսնի իտարէ վէ ինթիզամընա պագմագ , վէ մահալլէ
մէքթէպինի իտարէ , վէ մահալլէտէ ինթիխապ իթմէք վէ օլունմագ սէլա-
հիյէթինի հայիզ օլաճագ էֆրատըն տէֆթլէրլէրինի թէրթիպ իթմէք , վէ
ուսուլի իւզրէ նուֆուս տէֆթլէրլէրինի եիւրիւթմէքտէն իպարէթ տիր :
Բաթրիզխանէճէ իթասը լազըմ կէլէն իլմուխապէրլէր , իշպու ճէմիյէթլէր
թարաֆընտան վէրիլիլ , վէ մուխթարլըզ մէօհրիւ տախի ճէմիյէթի մէզ-
քիւրէտէ հըֆզ օլունուր :

Մատուտ 49. — Քիլիսէ ճէմիյէթի ազասընտան պիրի իսթիֆա վէ եա
վէֆաթ իթտիկի հալտէ , անտէն սօնրա էն զիեատէ րէյ գազանմըլ օլան
զաթ , եէնիտէն վուզու պուլաճագ ինթիխապլարա գատար անըն եէրինէ
գայիմ օլարագ իյֆայի մէճմուրիյէթ իտէր :

Մատուտ 50. — Թաշրա մէրխասալըզլարընտա Քիլիսէ ճէմիյէթի , մէր-
քէզտէ իտարէ մէճլիսինէ այիտ օլան վէզայիֆի հայիզ տիր :

ԳԼՈՒԽ Թ.

ԹԱՂԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ԵՒ ՄԵԾԱԼՈՐԻ

Յօդ. 45. — Թէ՛ ի Պօլիս, և թէ՛ ի գաւառս ամեն տեղ՝ ուր ազգային եկեղեցի մը կամ Հառարակաց Մատուռ մը կայ, տեղւոյն ընտրողներն (Յօդ. 58. 59. 60.) ի ժողով գումարուելով Թաղական Մեծաւորին գահերեցութեամբ Թաղական ժողով մը կ'ընտրեն քուէից համեմատական առաւելութեամբ:

Քուէհամարը կը կատարուի նոյն ժողովէն ընտրեալ քննչաց ձեռք:

Յօդ. 46. — Թաղական ժողովականաց պաշտօնը կը տեւէ երեք տարի, այլ վերընտրելի են:

Յօդ. 47. — Թաղական ժողովները կը բաղկանան վեց աշխարհականէ՛ ուր հարիւր կամ աւելի տուն կայ, չորս աշխարհականէ՛ ուր հարիւրէ պակաս տնուր կայ:

Թաղական Մեծաւորը ի պաշտօնէ Գահերեց է Թաղական ժողովոյն:

Յօդ. 48. — Թաղական ժողովոյն պաշտօնն է հսկել մատակարարութեան և վայելչութեան թաղին եկեղեցւոյն կամ Մատրան, տնօրինել Թաղական դպրոցն, թաղին մէջ ընտրողաց և ընտրելեաց ցուցակները պատրաստել, և քաղաքային վիճակագրութիւն ընել կանոնաւոր կերպով. Թաղական ժողովը պէտք եղած պաշտօնական վկայագրերն կուտայ, և տեղւոյն Մըլիթարութեան կնիքը կը պահէ:

Յօդ. 49. — Երբ Թաղական ժողովոյ անդամներէն մէկը հրաժարի կամ վախճանի, ընտրութեան քուէհամարին մէջ առաւելութիւն քուէից ունեցող անձը անոր տեղ անդամ կ'ըլլայ մինչեւ յյետագայ ընտրութիւն:

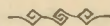
Յօդ. 50. — Գաւառներու Առաջնորդանիստ քաղաքաց մէջ Թաղական ժողովքն կը վարէ միանգամայն Կեդրոնական վարչութեան վերաբերեալ պաշտօնները:

Մատուտ 51. — Քիլիսէ Պաշ րահիպի Տէրաատէթտէ Կաթողիկոս, վէ թաշրալարտա մահալին բիսգոլոս եա մէրխասասը թարաֆընտան Քիլիսէ ճէմիյէթիյէ պիւ իթթիֆազ թայեին օլունուր :

Մատուտ 52. — Քիլիսէ Պաշ րահիպի իւէ ճէմիյէթ ազասը պէյնինտէ ինթիլաֆ զուհուրինտէ, Կ. Բաթրիզէ միւրաճաաթ օլունուպ, իճապը մաս-
ւահաթ իգթիզասընա կէօրէ, Բուհանի վէ եա Իտարէ մէճլիսինտէ պիւմիւ-
զաքէրէ Կ. Բաթրիզ մարիֆէթի իւէ իճրա օլունուր :

ՕՆՈՒՆՃՈՒ ՖԱՍԸԼ

ՃԼՄԻՑԷԹԻ ՈՒՄՈՒՄԻՑԷ

Մատուտ 53. — Ճէմիյէթի ումումիյէ՝ էրմէնի Գաթօլիք ճէօմաա-
թընըն վէքեալէթինի հայիզ օլուպ, Իտարէնին մուամէլաթընը թէֆթիչէ,
վէ Իտարէտէն մատաի վէ մանէվի հիսապ ախզընա, վէ Բաթրիզխանէ մէ-
սարիֆինի վէ իանէ վէ վարիտաթըն մէզատիրինի թայեինէ մէմուր տուր :

Մատուտ 54. — Ճէմիյէթի ումումիյէ էվվէլա՝ Նէքիզի բուհպանտան օլ-
մազ իւզրէ, Տէրաատէթէ մէնսուպ գըրզ իքի ազատան, սանիյէն ալամ-
տան օլարազ թաշրա մէրխասալըզլարընըն ատէտինէ միւսալի թաշրալար-
ա ինթիլապ օլունաճազ գէվաթտան միւրէքքէպ սիր :

Ճէմիյէթի մէզքիւրէ Կաթողիկոսուն թահթը ըրասէթինտէ իճթիմա
իտէր, վէ Ատենապետի իւէ քեաթիսպլէրի՝ ազայի Ճէմիյէթ իչինտէն Ճէմի-
եթէ ինթիլապ օլունուր :

Ճէմիյէթի ումումիյէ ազասընըն սուրէթի ինթիլապը, թալիմաթը
մախսուսէ իւէ թայեին օլունաճազ տըր :

Մատուտ 55. — Ճէմիյէթի ումումիյէ հէր սէնէ Բասգալեանըն իրթէսի
բազար կիւնիւ սուրէթի ատիյէտէ ինիգատ իտիպ, չըզան սէնէնին հիսա-
պընը ախզ իւէ, կէլէճէք սէնէնէ միւթաալլիզ ումուրա գարար վէրիր :

Իշպու իճթիմաի ատիսի նիհայէթ իքի այ միւմթէտ օլունուր :

Մատուտ 56. — Ճէմիյէթի մէզքիւրէ Կաթողիկոս վէ Գայմազամ վէ Բաթ-
րիզ վէքիլի ինթիլապը զըմընտա, վէ Բաթրիզ ճանիպինտէն լիւզում
կէօրիւնտիւկիւ վէ եախօտ ազասընտան լա ագալլ իւչտէ իքիսի թարա-
ֆընտան թալէպ օլունտուղու հալտէ, ֆէվգէլատէ օլարազ իճթիմա իտէր :

Յօդ. 51. — Թաղական Մեծաւորն կ'անդանուի Թաղական Ժողովոյն հետ համաձայնութեամբ Կ. Պօլսոյ մէջ Կաթողիկոսէն և գաւառաց մէջ վիճակաւոր Եպիսկոպոսէն կամ գաւառական Առաջնորդէն :

Յօդ. 52. — Մեծաւորի և Թաղականաց մէջ տարաձայնութիւն պատահելու ըլլայ, Կ. Պատրիարքի կը դիմուի, որ պէտք եղածը ըստ բնութեան իրեն եկեղեցական կամ վարչական Ժողովներովն կը տնօրինէ :

ԳԼՈՒԽ Ժ.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

Յօդ. 53. — Ընդհանուր Ժողովը զԿաթողիկէ Հայ Ժողովուրդը կը ներկայացնէ, իր պաշտօնն է Աղգային Վարչութեան ընթացքը քննել, վարչութենէ համար պահանջել նիւթական և բարոյական, Ընդհանուր Վարչութեան ծախքը սահմանել, և զհանդանակութիւն ելեւմտից որոշել :

Յօդ. 54. — Ընդհանուր Ժողովը կը կազմեն Ա. Կ. Պօլսոյ քառասուն և երկու Երեւոյթանք, որոնց ութը եկեղեցական անձինք պիտի ըլլան : Բ. Գաւառաց Առաջնորդութեանց թուոյն հաւասար գաւառական Երեւոյթանք յաշխարհական կարգէ :

Ընդհանուր Ժողովը կը գումարուի ընդ գահերեցութեամբ Կաթողիկոսի. Ժողովը իր անդամոց մէջէն կ'ընտրէ իր Ատենապետը և Ատենադպիրները :

Ընդհանուր Ժողովոյ անդամոց ընտրութեան ձեւը յատուկ հրահանգով պիտի որոշուի :

Յօդ. 55. — Ընդհանուր Ժողովը իր կանոնաւոր գումարմունքը կ'ըսկըսի ամեն տարի նոր Կիրակիին, յանգեալ տարւոյն վարչութեան համարն ընդունելու և յառաջիկայ տարւոյն վերաբերեալ որոշմունքն եւ տնօրէնութիւնքն ընելու համար :

Այս կանոնաւոր գումարմանց շրջանը կը տեւէ առ առաւելն երկու ամիս :

Յօդ. 56. — Արտաքոյ կարգի Ընդհանուր Ժողովը կը գումարուի Կաթողիկոսի, Տեղապահի և Պատրիարքական Փոխանորդի թնտրութեան համար, և կամ երբ Պատրիարքն հարկաւոր դատէ, և կամ Ընդհանուր Ժողովոյ անդամոց գոնէ $\frac{2}{3}$ մասը պահանջէ զայն :

Մատուէ 57. — Ճէմիյէթի ումուժիյէնին իճթիմալէրի միւլէպէր օլմագ իչին՝ Բաթրիզտէն մաստա, ագալլի ումում ագասընըն նըսֆընտան զիեատէսի մէվճուտ օլմագ լազըմտըր:

ՕՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՇԵՐԱՅԻԹԻ ԻՆԹԻԽԱՊԻՅԷ

Մատուէ 58. — Թէպաայի Տէվլէթի Ալիյէտէն օլարագ եիրմի պիր եաշընը իքմալ իթմիշ օլան հէր էրմէնի Գաթօլիկի ինթիսապ հագգընը հայիզ տիր:

Մատուէ 59. — Էվվէլա՝ հագգընտա միւճազաթը թէրհիպլիյէ իճրա օլունմուշ, վէ ըուհպանտան՝ Քիլիսէճէ պիր թէօհմէթտէն տօլանը ալէյ-հինէ հիւքմ թէրէթթիւպ իթմիշ օլանլար. Սանիյէն՝ մէճնուլն պուլունանլար. Սալիսէն՝ իանէտէն օլան պօրճլարընը պիր սէնէյի քեամիլէ իյֆա իթմէեէնլէր. Բապիէն՝ օգուճագ եագմագ պիլմէեէնլէր ինթիսապ սէլա-հիյէթինտէն մահրում տըրլար:

Մատուէ 60. — Ինթիսապ իթմէք հագգընա նայիլ օլմագ իչին վազ օլունան զաւայիտ, ինթիսապ օլունմագ սէլահիյէթի հագգընտա տախի ճարի տիր: Շու գատար քի ինթիսապ օլունմագ իչին օթուզ եաշընը իքմալ իթմիշ օլմագ չարթ տըր:

ՕՆ ԻՔԻՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ԻԱՆԷ

Մատուէ 61. — Փագըրը հալի մուսատտագ օլանլարտան մաստա, եիրմի պէշ եաշընը իքմալ իթմիշ օլան հէր էրմէնի Գաթօլիկի, ճէօմաաթ մէսարիֆինէ հիսսէտար օլմագլա միւքէլլէֆ տիր:

Մատուէ 62. — Իանէ՝ սէնէվի օլարագ իթա օլունուր, վէ պունա հէր քէսին իզթիտարը նագտիսի էսաս թութուլուր:

Մատուէ 63. — Իանէ իքի նէվ օլուպ, պիրի իանէյի ումումիէ տիր քի, ումում Բաթրիզտանէ մէսարիֆինէ վէ տիկէրի իսէ խուսուսի օլարագ Քիլիսէ ճէմիյէթլէրի մէսարիֆաթընա մախսուս տուր:

Յօդ. 57. — Ընդհանուր ժողովոյն գումարմունքը օրինաւոր ըլլալու համար Գահերեցէն զատ ամբողջ անդամոց գոնէ կէսէն մի աւելին ներկայ պիտի գտնուի :

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՅՄԱՆՔ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ

Յօդ. 58. — Ամեն Կաթողիկէ Հայ՝ որ հպատակ է Օսմանեան Տէրութեան և իւր 21^{րդ} տարին լրացուցած, ընտրութեան իրաւունքը կը վայելէ :

Յօդ. 59. — Զուրկ են ընտրողութեան իրաւունքէն այն անձինք, որ Ա. Անարգական պատիժ մը կրած են և Եկեղեցական դասէն անոնք՝ որ Եկեղեցական յանցանաց համար դատապարտեալ են : Բ. Խեղադարձ : Գ. Հանգանակութեան պարտքը ամբողջ տարի մը չի վճարողներ : Դ. Գրեւ կարգաւ չի գիտցողներ :

Յօդ. 60. — Ընտրողաց վերաբերեալ կանոնք իմանալի են նաեւ ընտրեաց համար. միայն թէ ընտրելիք պէտք է իրենց 30^{րդ} տարին լրացուցած ըլլան :

ԳԼՈՒԽ ԺԲ.

ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Յօդ. 61. — Ամեն Կաթողիկէ Հայ՝ որ իւր 25^{րդ} տարին լրացուցած է, Հասարակաց ծախուց պէտք է մասնակից ըլլայ, բաց ի վկայեալ աղքատներէ :

Յօդ. 62. — Հանգանակութիւնը տարեկան է, և բաշխման հիմն կը բռնուի իւրաքանչիւր անհատի դրամական կարողութիւնը :

Յօդ. 63. — Երկու տեսակ է հանգանակութիւնը, մին ընդհանուր, որ Ընդհանուր Վարչութեան ծախուց կը վերաբերի. և միւսը Թաղական, որ Թաղական ծախուց կը յատկացուի :

Մատուէ 64. — Իանէնին կէրէք Տէրսաստէթ վէ կէրէք Թաշրալարտա
ծուրէթի թէվզի վէ Թահսիլինէ տայիր օլան ուսուլ, մէրքէզ Իտարէ մէճ-
լիսի Թարաֆընտան թէրթիպ օլունուպ, իւք իճթիմա իտէճէք Ճէմլյէթի
ուսուլմիյէտէ Թաստիգ օլունուր :

ՕՆ ԻԻԶԻԿՆՃԻ ՖԱՍԸԼ

ՆԻԶԱՄՆԱՄԷՆԻՆ ԵՆՆԻՏԷՆ ԲՈՒՅԼԹԻՆԷ ՏԱՅԻՐ ՏԻՐ

Մատուէ 65. — Իշպու Նիզամնամէնին գաւալիտի ուսուլմիյէսի իւլէ
Բաթրիգին ինթիխապ վէ հուգուգ վէ վէզայիֆինէ, վէ բիսգոսպուլարն
ինթիխապ վէ քէզալիք հուգուգ ու վէզայիֆինէ միւթաալիգ օլան գա-
վայիտ լայէթ թէզայեիւր տիւր :

Իւք տէֆա իճթիմա իտէճէք օլան Ճէմլյէթի ուսուլմիյէ՝ իշպու Նի-
զամնամէնին Սինոդ վէ Բուհանի մէճլիսինէ վէ մէմուրիյն վէ մէսայիլի մէզ-
հէպիյէ վէ բուհանիյէնէ միւթաալիգ ահքեամը միւսթէսնա օլարագ, գու-
սուր մատտէլէրինճէ սիւլասսանը արա էքսէրիյէթի իւլէ իճրայի Թատիլաթ
իտէպիլիւր :

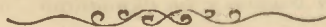
Նիզամնամէնին թէզարրիւր իթմէսինտէն իթիպարէն պէշ սէնէ միւ-
րուր իթմէտիքճէ օ մատտէլէր հագգընտա եէնիտէն Թատիլաթ թէքլիֆ
օլունամագ :

Նիզամնամէտէ իճրա օլունան քեաֆֆէյի թէպէտտիւլաթ ճանիւլը
Պապը Ալիտէն Թաստիգ պույրուլաճագ տըր :

ՄԱՏՏԷՅԻ ՄՈՒՎԱԳԳԱԹԱ

Ճէմաաթըն էլէէվմ մունգասէմ պուլունտուղու իքի գըսմը Իտարէ
մէճլիսլէրի ազասընտան օն իքի զաթ ինթիխապ օլունարագ, մուվագգաթ
պիր Իտարէ գօմիսիօնու թէչքիլ իլէ, եէնի պաշտան մէճլիսի Իտարէ ին-
թիխապ օլունճայա գատար ուսուրու իտարէյի իյֆա իտէճէքլէր, վէ մէճ-
լիսի մէզքիւրուն իշպու Նիզամնամէ միւսթիպինճէ թէչքիլի իչին իգթիզա
իտէն թէտապիրի իճրա իյլէյէճէքլէր տիր :

Յօդ. 64. — Թէ՛ Պօլսոյ և թէ՛ Գաւառաց մէջ Հանդանակութեան բաշխման և Հաւաքման վերաբերեալ կանոնադրութիւնք՝ Կեդրոնական Վարչութեան ժողովէն կը յօրինին և առաջին դու մարտեւիք Ընդհանուր ժողովէն կը հաստատուին :

ԳԼՈՒԽ ԺԳ.

ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Յօդ. 65. — Կանոնադրութեանս ընդհանուր սկզբունքն և Կաթողիկոսի ընտրութեան , իրաւանց և պարտականութեանց և Եպիսկոպոսաց ընտրութեան և անոնց իրաւանց և պարտականութեանց վերաբերեալ սկզբունք անփոփոխելի են :

Առաջին անգամ գումարուելիք Ընդհանուր ժողովը՝ ի բաց առեալ Ազգային Սինհոդոսի և Եկեղեցական ժողովոյ և Կանոնադրութեանս մէջ Կրօնական և Եկեղեցական պաշտօնէից և խնդրոց վերաբերեալ տրամադրութիւնքը , կարող է Կանոնադրութեանս միւս մասերուն մէջ փոփոխութիւններ ընել , քուէից երկու երրորդի մեծամասնութեամբ :

Կանոնադրութեանս հաստատուելէն ետքը հինգ տարի չ'անցած նոյն մասերուն նկատմամբ ուրիշ փոփոխութիւններ չի կրնար առաջարկուիլ :

Կանոնադրութեանս մէջ մուծեալ ո՛ր և է փոփոխութիւն Բ. Դռնէ պէտք է որ հաստատուի :

ԱՆՅՈՂԱԿԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ժողովրդեան երկու մասին սյգմեան Վարչութեան ժողովներու անդամներէն ընտրուած երկոտասան հոգի առժամանակեայ Վարչութեան Յանձնաժողովը կազմելով , Վարչութեան պիտոյքը կը հոգան մինչեւ ցընտրութիւն նոր Վարչութեան ժողովոյն և անոր կազմութեան համար պէտք եղած տրամադրութիւնքն ի գործ կը դնեն ըստ ներկայ Կանոնադրութեանս :

THE [illegible] OF [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

